

Atlas

Josephus Augustus Knip en het beleg van 's-Hertogenbosch

Van het beleg van 's-Hertogenbosch in 1794 zijn, in tegenstelling tot het roemruchte beleg van 1629, vrij weinig afbeeldingen. Behalve enige situatiokaartjes is er slechts een viertal gouaches en een schilderij. Alle van de hand van de kunstschilder Josephus Augustus Knip (1777 Tilburg - 1847 Berlicum). Zij bevinden zich respectievelijk in de Brabantcollectie van de Katholieke Universiteit Brabant en in het Rijksmuseum te Amsterdam.

Het aardige van de tafereeltjes van Knip is dat ze voorstellingen betreffen die door een getuige zijn vastgelegd. Daardoor mag het waarheidsgehalte hoog worden ingeschat al geldt dat wat minder voor het schilderijtje dat zes jaar na dato door hem werd vervaardigd aan de hand van een van de gouaches. Het betreft de nachtelijke beschietingen van de stad. De kunstenaar permitteerde zich daarbij enige vrijheden zoals blijkt uit de afbeelding van de Sint Jacobskerk die niet alleen qua grootte afwijkt van de werke-

lijkheid. Bovendien is het soldatenleven op de voorgrond wat meer geromantiseerd afgebeeld dan op de oorspronkelijke gouache.

Josephus was de zoon van de al even bekende kunstschilder Nicolaas Frederik. In 1787 verhuisde deze met zijn gezin naar 's-Hertogenbosch. Josephus was 17 jaar toen hij getuige was van het Franse beleg. Dat moet een grote indruk op hem hebben gemaakt en aanleiding zijn geweest tot het visualiseren van de belevenissen. De tekeningen werden niet tijdens het beleg vervaardigd maar opeenvolgend in de jaren 1795-1797. 'Gesien en geteekend' schreef Josephus op een der tekeningen.

Al moeten tekeningen altijd met de nodige scepsis worden bekeken wanneer ze als

historische bron worden gebruikt, toch mag worden aangenomen dat de afgebeelde topografie en het militaire leven op met name de tekeningen veel waarheidsgetrouwe informatie oplevert. Als zodanig bijzonder belangwekkend in een periode waarin 's-Hertogenbosch maar karig is bedeeld met historisch topografisch beeldmateriaal.

Rob van de Laar

Tekening van J.A. Knip uit 1797 van de opeising van de stad door de Fransen op 21 september 1794.

Op de achtergrond het Geefhuis in de Hinthamerstraat (Origineel in collectie NoordBrabants Genootschap, berustend in Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg).

